

MAKALELERLE
MARDİN

IV
ÖNEMLİ SİMLER
DİNİ TOPLULUKLAR

Hazırlayan
İbrahim ÖZCOŞAR

İstanbul-2007

**İSTANBUL'DA MARDİNLİ BİR ASKER, MUTASAVVIF:
ÖMER FEVZİ MARDİN (1878–1953)**

Kâmil BÜYÜKER*

Özellikle 1940'lı yıllarda bir dizi eseri, sohbet halkası ve hizmetleriyle, tasavvuf kültürünü insanlara sunan döneminin önemli simalarından biri de, Nakşi-Halidi Şeyhi Küçük Hüseyin Efendi'nin halifesi, emekli deniz kurmay Yarbay, Mardinli, Seyyid Ömer Fevzi Mardin Bey'dir.¹ Hem askeri anlamda, hem dini-tasavvufi anlamda çok önemli bir isim olan Ömer Fevzi Mardin, tesiri, dönemi ve sonrasında güçlü olmasına rağmen hakkında çok fazla yazı yazılmamıştır.²

* Araştırmacı Yazar Kamil BÜYÜKER İstanbul/Şişli Müftülüğü Din Görevlisi

¹ Kısa bir biyografi için bkz. Mustafa Kara, Metinlerle Günümüz Tasavvuf Hareketleri, "Ömer Fevzi Mardin: Bir Asker" s. 266–268, Dergâh yay. 2002; Küçük Hüseyin Efendi ve Ömer Fevzi Mardin hakkında bir diğer biyografi için bkz. www.biyografi.net;

² Bu çalışmamızda da, bize ilk ağızdan duyulanları aktaran, elindeki bilgi ve malzemeleri bizimle paylaşan Kahraman Özkök Bey'e teşekkürü bir borç biliyorum.

Hayatı

Şeyh Seyyid Ömer Fevzi Mardin, Mardin³ namıyla maruf köklü bir ailenin ferdi olarak 6 Mayıs 1878'de Mardin'de⁴ doğmuştur. Anneleri Bedirhanoğulları ailesinden Bedirhan Paşa'nın kızı Zarife hanımefendidir. Babaları esbak Suriye vâlisi Mardînzâde Seyyid Arif Paşa'dır.(1852-1920) Babalarının babası, II. Abdülhamid zamanında Kazasker'lik vazifesi de deruhte eylemiş, Kâdirî, Nakşibendî meşâyih-i izâmından Seyyid Yusuf Sıdkı Mardin hazretleridir⁵. Bu zât ilk defa İmâm-ı Gazâlî hazretlerinin İhyâ-ı Ulûmuddîn isimli eserine dokuz cilt Türkçe şerh yazacak derecede şer-i ilimlerde söz sahibi, henüz altı yaşında iken otuz gün içinde hafız olacak kadar şevk sahibi, ilerlemiş yaşına rağmen Gülistan, Divân-ı Hâfız ve Mesnevi-i Şerif'in tamamını ezbere bilen, ahlâk-ı seniyyeleri ve ilm-ü irfanları ile cemiyetin her tabakasından ve bilhassa münevver kimseleri irşad ile İslam Dini'ne büyük hizmetleri olan bir zat'tır. Osmanlı zamanında Mardinizâde'ler diye mâruf olan aile, bilhassa Mardin'de eski zamanlarda ceddi alâları Ağa Çelebi hazretlerine ithafen Ağazadeler olarak da yâd olunurmuş.

³ Mardinizadeler'den bazı ünlü isimler şunlar: Ord. Prof. Ebulula Mardin, Prof. Şerif Mardin, Betül Mardin, Yusuf Mardin ve Arif Mardin. Küçük Hüseyin Efendi'nin müritlerinden olduğu söylenen Türkiye'nin ilk ABD Büyükelçisi Merhum Münir Ertegün, Ahmet Ertegün.

⁴ Yazılı kaynaklarda Ömer Fevzi Bey'in doğum yeri Mardin olarak geçmektedir. Edindiğimiz şifahi bilgi ise ailenin Mardin'den İstanbul'a göç ettiği ve bir süre sonra Ömer Fevzi Bey'in İstanbul'da dünyaya geldiğidir..

⁵ Osmanlı dönemi idarecilerinden ve İslâm bilginlerinden Mardinî Yusuf Sıdkı Efendi, 1816'da Mardin'de doğmuş ve 1903'te vefat etmiştir. Tahsilini Mardin medreselerinde tamamlamıştır. Mahkeme başkâtipliği ve müftülük yapmış, kadılıklarda bulunmuştur. Meclis-i Tetkikat-ı Şer'îye üyesi ve kazasker olmuştur. Yusuf Sıdkı Efendi özellikle iki tercüme eseri ile meşhurdur. Bunlar *Siyer u Umûmi'l-Muvahhidîn Tercemetü ve Şerhu İhyâi Ulûmi'd-Dîn* adlı Gazâlî'nin ünlü eseri *İhyâu Ulûmi'd-Dîn*'in 9 ciltlik tercümesi ve şerhidir. bkz. Yusuf Turan Günaydın "Yusuf Sıdkı Mardini Biyografisi" yayınlanmamış çalışma, 2006

Önemli Simalar

Şecereleri

Ömer Fevzi Mardin Efendinin Mardin’de türbeleri bulunan ve o bölgeye ilk defa Kâdirî tarik-i celilini getiren Şirin Dede hazretlerinin babasına kadar olan neseb şeceresi şöyledir: Hz. Pîr-i Sâniyi Arûsî-Selâmî Seyyid Ömer Fevzi

Seyyid Arif Paşa

Seyyid Yusuf Sıdkı Efendi

Seyyid Ömer Şevki Efendi

Seyyid Âbid Efendi

Seyyid Abdülkâdir Efendi

Seyyid Âbid Çelebi

Seyyid Ebûbekir Çelebi

Seyyid Ahmed Çelebi

Seyyid Mahmûd Çelebi

Seyyid Ağa Çelebi

Seyyid Munlâ Ahmed Çelebi

Seyyid Pîrî Çelebi

Seyyid Mu’ti Çelebi

Kutb-ül Aktab vel Gavs-ül Müstecâb Mevlânâ es Seyyid Ahmed Şemseddin kuddise sırruhul aziz

Seyyid Celil el Hâc Pîrî Çelebi

Veliyyül Kâmil vel Gavs-ül vasılil a’lemil ferd-il emced Şîrîn Dede lakabiyle müştahir es Seyyid eş Şeyh Muhammed Şâhrind el Kâdirî

Seyyid Hüseyin el Ezrâk Kaddesallahu esraruhum.

Bu neseb şeceresi Seyyid-üs Şühedâ İmâm-ı Hüseyin Aleyhisselâm'a kadar varmak ile Seyyid Ömer Fevzi Mardin hazretleri ve ceddi Sâdât-ı Hüseyinî'dendirler.

Ömer Fevzi Efendi'nin şeceresindeki bütün zevat Kâdirî seccadenişinî olmak ile babaları Seyyid Arif Paşa Rıfâiyye'ye de mensub olup, babalarının dedesi Seyyid Ömer Şevki efendi hazretleri de Kâdirî hilâfeti ile beraber Rıfâî hilafeti sahibidirler.

Abdülkadir Geylani Hazretlerinin müjdesi ve yakınlıkları

Ömer Fevzi Mardin hazretleri böylesine âlim ve fâzıl bir aile içinde doğmuşlar ve ilk terbiyelerini dedelerinden ve babalarından almışlardır. Bu pâk nesebin ailece mensûb oldukları tarik Kâdiriyye olmasının yanısıra sulben de Hz. Pîr Seyyid Abdülkâdir-i Geylânî (k.s.a.) ile irtibatları vardır. Bizzat Ömer Fevzi Mardin hazretlerinden halifeleri Bedirhanzâde Mustafa Aziz Çınar (k.s.a.) hazretlerine şu şekilde naklonulur:

“Cenâb-ı Gavs-ı Geylânî efendimiz hazretleri kendi irtihallerinden sonra teslim edilmek üzere Şeyh-i Ekber Muhyiddîn-i Arabî (k.s.a.) efendimiz hazretlerine hirkalarını bıraktıkları gibi Hz.Fevzi'nin cedd-i alâlarından Hz.Gavs-ı Âzâm'ın devr-i saadetlerinde yaşayan Seyyid'e asırlar sonra bu soydan Ömer Fevzi isminde bir Velî'nin doğacağını müjdelemişler ve bu ailenin doğan erkek çocuklarına isim koymadan evvel kendilerinin (Hz.Gavs-ı Âzâm'ın) ruhâniyyetlerine ilticâ ile isim konulmasını ve ismi künye-i mânevîsi ile beraber Ömer Fevzi olarak tayin buyrulan çocuğa kendi takkelerini teslim etmelerini emr-ü ferman buyurmuşlardır.”

Mardin ailesi de asırlar evvel cedlerine Seyyid Abdülkâdir-i Geylânî (k.s.a.) tarafından teslim edilen takkeyi nesilden nesile bir emanet olarak muhafaza etmişler ve nihayet Hz. Ömer Fevzi Mardin'e teslim edilmişler.

Önemli Simalar

Bu teslimât hadisesi Ömer Fevzi Efendi'nin manevi hüvviyetleri hakkında bir fikir vermek bâbında şöyle zuhur etmiş:

“Ömer Fevzi hazretleri henüz emeklemek devresinde bir çocuktur, bir gün babaanneleri namaz kılariken sandığın içinde muhafaza edilen Hz. Gavs-ı Geylânî efendimizin takkesini istemek üzere namazını henüz bitiren babaannesini eteğinden tutup sandığın başına kadar götürerek sandığı işâret buyurarak açmasını ister ve babaannesi vaziyete muttalî olup “ Oğlum Ömer! Sen sana teslim edilecek bu emanet için daha şimdiden o kadar büyüdün mü?” der ve gözyaşları içinde Cenâbı Pîr'in takkesini esas sahibinin eline verir, henüz emeklemek devresinde bir çocuk olan Ömer Fevzi Efendi hüviyyet-i manevilerine yakışır biçimde takkeyi tazimen öper ve babaanneye teslim eder. İleri ki senelerde bu takke dedeleri tarafından kendilerine usûlu ile teslim edilir.”

Ömer Fevzi Efendi, bu âlemden göçmeden evvel bu takkeyi ve Nakşibendiyye'den Şeyh Hüseyin Hüsni Ankaravî (Küçük Hüseyin Efendi) hazretlerinin hilafet merasiminde bizzat kendi res-i saadetlerinden çıkartıp tekbir ettikleri Tâc-ı Nakşibendî'yi halifeleri Hz. Mustafa Aziz Çınar'a göstererek definleri sırasında bu takke ve tâc, şeyhlerin mutadı olduğu üzere cesed-i şerifin başına konulmamasını, biri Hz.Pîr'in, diğeri de kendi mürşid-i azizlerinin şahsî emanetleri olduğu için edeben kefenlerinin iç kısmına göğüslerinin üstüne konulmasını emir buyurmuşlar. Bu usul daha sonra Arusî- Selâmî- Ömeriyye'de Hakka' yürüyen meşâyihin cenaze merasimlerinde bir sünnet haline gelmiş hatta Hz.Pîr Ümmî Sinân-ı Velî (k.s.a)'nin nesl-i necibinden ve asitâneyi Sinânî postnişinî Nasûhî Kargı efendi gibi Ömer Fevzi Mardin Hazretlerine veya halifeleri Mustafa Aziz Çınar Efendiye yakınlığı olan diğer Turûk-u Aliyye meşâyihinden dahi bu usûle riayet edilmesini isteyenler çıkmıştır. Oysa asırlardan beri gelen cenaze çeyizlemesinde meşâyihin tacları başlarına konulurdu.

Ömer Fevzi Efendi devrinin zahir ilimlerinde de behre sahibidirler. Arapça, Farsça, İngilizce, Fransızca'ya vâkıf idiler. Bâzı kitap ve risâle tercümelerinde bu husus müşâhade edilebilir.

Askeri okula girişi ve Askerlik mesleği

Ömer Fevzi Mardin, aile ortamında üzerinde ihtimam gösterilerek yetiştirildikten sonra kendi arzuları ile askeri mektebe yazılmışlardır, mektep hayatı fevkalâde parlak olarak geçtikten sonra orduya dahil olmuşlardır. Öyle ki askerlik mesleği ve bu meslekteki üstün başarısı kendisini tarih kitaplarında “Hamidiye Kahramanı” olarak yazdıracaktır.

Hamidiye harbinde Bahriye nâzırı Raûf Orbay ile bu ünvanı paylaşmışlardır. Bir ara Cennetmekân Sultan Mehmed Reşad’ın mihmandarlık vazifesini gören ve Tahran Ateşemiliterlik vazifesinde bulunan Ömer Fevzi Bey, Teşkilat-ı Mahsusa’nın emriyle İran’ın İngiltere ve Rusya’nın nüfuzundan kurtarılması için çok önemli girişimlerde bulundu, hatta bu yüzden iki kez başarısız kalan suikastlara hedef olmuştur. Mardin’in İran’daki faaliyetleri Almanlar’ı da rahatsız etti. Bu nedenle Mardin’e yönelik suikast girişimlerinde Almanlar’dan da kuşkulanıldı. İran’da iken Sünni ve Caferi mezhepleri arasındaki uzlaşmazlıkları çözümlmek için ulema ile temaslarda bulundu. Caferiler’in Hac taleplerinin karşılanması için Osmanlı Hükümeti nezdinde aracılık yaptı. Mardin’in iki mezhep arasındaki ilişkileri geliştirme çabaları Osmanlı Devleti’nin savaştan yenik çıkmasıyla akim kaldı.

Mustafa Kemal Atatürk, Enver Paşa ile birlikte Trablusgarp Savunması’na gönüllü olarak katılan Ömer Fevzi Mardin, İtalyan’lar ile yapılan deniz cevelânında silah ve cephaneye sevkiyatıyla meşgul oldu. Avrupa’dan temin ettiği silah ve cephaneyi bir tekneye yükleyerek Mısır yoluyla İskenderiye Limanı’na geldi. Amacı cephaneyi deve kervanı ile Libya’ya sokmaktı. Ne var ki İngilizler sevkiyatı haber alarak tekneye el koydular. Ömer Fevzi Mardin, İskenderiyeli kabadayılarla birlikte tekneye baskın yaparak cephaneyi Libya’ya ulaştırmayı başardı.⁶ Baskın sonrası İtalyan’lardan alınan bayrak Ömer Fevzi Efendi tarafından saklanmış ve

⁶ Abdullah Muradoğlu, “Türkeş’i idamdan Arusi şeyhi kurtarmış!” 15.08.2003, Yeni şafak Gazetesi

Önemli Simalar

daha sonra Askerî Müze'ye halifeleri Mustafa Aziz Çınar hazretleri tarafından teslim edilmiştir.

Hamidiye cevelanlarından evvel de askeri sahada pekçok büyük hizmetlerde bulunmuş olan Ömer Fevzi Efendi Osmanlı'nın çok sayıdaki madalyaları ile taltif edilmişlerdir. Askeri sahadaki vatana hizmetlerinde Hamidiye cevelânı Hz. Ömer Fevzi Mardin'in manevi hayatında da bir dönüm noktası olmuştur.

Kâdirî-Rıfâî-Nakşibendî meşayihî olan dedelerinin dergâhında yetişen genç Ömer Fevzi, Trablusgarb'daki vazifesi esnâsında o güne kadar zahiren bir münasebeti olmadığı bir tarikin Pîr'inden türbesini ziyaret etmesi hususunda manevi bir emir alır ve Libya'nın Zileytin kasabasında tesis ettiği âsitanesinde sırlı 15.yy ricâlinden Arûsî Selâmî tarikinin Pîr-i muhteremi Cenâbı Gavs-ı Âzam Seyyid Abdüsselâm el Esmer (k.s.a.)⁷ hazretlerinin türbelerini ziyaret için yola koyulurlar;

Seyyid Abdüsselâm el Esmer hazretlerinin türbeyi şeriflerine yakın bir yere kadar gelerek belli bir yerde dururlar ve gözyaşları içinde ve büyük bir mahviyet hali ile ziyaretlerini dışardan yapmaya başlarlar, lâkin o zamanki âsitânenin postnişînî ve Hazreti Pîr'in türbedarı olan zât da Hazreti Pîr'den manevi emir almışdır ve kumlar üstünde diz çökmüş ağlayan bu genç Osmanlı zabıtine gelerek “ Siz Seyyid Ömer Fevzi efendisiniz, Cenâbı Pîr'in şahsıma manevi emri vardır, ziyaretinizi türbenin içinden yapmanızı emir buyurdular” diyerek tebligatta bulunmuş ve bu tarîkin istikbaldeki ikinci Pîr'i olacak olan Ömer Fevzi Efendi, Cenâbı Esmer ile bu sahneyi şuhudda zahiren ilk defa böyle buluşmuşlardır.⁸

⁷ Abdüsselam el-Esmer Hz. hakkında geniş bilgi için bkz. Şeyh Mihriddin Arusi , Hazret-i Seyyid Abdüsselam el Esmer, “İki Gavsül En'am” dan Cenab-ı Pir'e ait olan bölüm, İst. 1971

⁸ Ömer Fevzi Efendi bu ziyaretlerinde tecelli eden halleri daha sonra hususi defterine kayd etmiş ve yalnız halifeleri Mustafa Aziz Çınar hazretlerine anlatmışlardır.

Bu ziyaretteki ruhânî görüşmeden sonra Hz. Pîr'in nesl-i necibinden olan Feytûrizâde âsîtane şeyhi Cenâbı Esmer'in kendi elyazmaları olan eserleri ve şahsî emanetlerini yine Hz. Pîr'den aldıkları emr-i mânevî ile Ömer Fevzi Efendi'ye teslim etmişlerdir.

Bu ziyaretten sonra vazifesinin başına dönen Ömer Fevzi Efendi, Raûf Orbay ile aynı gemideyken kendilerini sıkıştıran İtalyan gemileri neticesi bir başka zuhurata mazhar olmuşlardır.

Raûf Orbay geminin sıkıştırıldığını görünce bu zor vaziyetden kurtulmak için kalbinden İstanbul'daki şeyhi Tarik-i Nakşibendi Halidîyye kibâr-ı meşâyih-i kirâmından halk arasında Küçük Hüseyin Efendi nâmı ile mâruf Hüseyin Hüsnü Efendi geminin güvertesinde Raûf Bey'in kalbî niyazına mukabele etmiş ve elleri ile işâret ederek Raûf Bey'e gemiyi ne şekilde kurtaracaklarını göstermişlerdir, Hüseyin Hüsnü Efendi, Raûf Bey'den başka Ömer Fevzi hazretleri de görmüş ve Raûf Bey'e bu zâtın kim olduğunu sorup, İstanbul'a döndüklerinde hazret ile tanıştırmayı istemişlerdir. Bu arada bir süre Harbiye Mektebi'nde öğretmenlik yapan Mardin, Trablusgarp'daki vazifeleri bitmiş ve Raûf Bey'in delâleti ile Koca Mustafa Paşa semtinde mûkîm Hüseyin Hüsnü Efendi'yi ziyarete gitmişler ve burada önemli bir manevî yakınlık meydana gelmiştir.

Hz. Hüseyin Hüsnü Efendi, Hz. Ömer Fevzi'ye hitâben “ Oğlum! Sizin her şeyiniz hazır, biz yalnızca beytinizin kubbesini oturtacağız” buyurup Ömer Fevzi Efendi'nin Nakşibendî Hâlidîyye'ye biatlarını kabul ile Tarikat'ın manâsını hatm eyleyip Üveysî sırrı ile kemâle gelmiş bu genç müridine Tarikat'ın seyr-i resmîlerini de tâlim buyurmuşlardır. Ömer Fevzi Efendi daha doğumundan evvel hakkında vâkî olan tebşiratların ve o güne kadar mazhar olduğu tecellilerin hepsini büyük bir dirayet ile hazmetmişler, ve Hz. Hüseyin Hüsnü'ye hizmeti câna minnet bilmişlerdir. Pek çok manevî hali Şeyhi tarafından gözlenen Fevzi Efendi buna rağmen mahviyet sahibi olarak yaşamayı sürdürmüştür.

Nakşibendiyye hilafeti almaları böyle bir hâlin tecellisiyle olmuştur.

Önemli Simalar

Askerlik vazifesinden kendi arzusu ile emekli olup artık bütün vaktini şeyhine hizmete vakf eden Ömer Fevzi Efendi'nin Kadıköy Kalamış'taki evi dönemin fikir ve bilim adamlarının katıldığı sohbet halkasına sahiplik etti. Kadıköy Toplantıları'nın müdavimleri arasında Küçük Hüseyin Efendi'nin talebelerinden Prof. Hasan Reşat Sığındım ile Prof. Süheyl Ünver'in yanısıra Mehmet Ali Ayni, Prof. İsmail Hakkı İzmirli ve Cami Baykut da yer alıyordu. İbnü'l Emin Mahmud Kemal Bey ve nice münevverler de O'nun dînî ilimlere her cephesi ile olan vukûfiyetinden hissedar olmak için sohbet halkasına girmişler, halk ise hastalarına şifâ bulmak kastı ile hazrete gelmektedir. Sohbetlerini şeyhinin teşviki ile yapan hazret, hastalarını okutmak üzere gelen kişilere ise kendisinde böyle bir hassanın olmadığını söylüyor ve hayat-ı seniyyeleri boyunca gösterdikleri mahviyeti gösteriyorlardı, fakat artık rica edenler çoğalmıştı,

Yine Ömer Fevzi Efendi'nin Tac- Şerif giymeleri ile ilgili bir rivayet naklolunur:

“Ömer Fevzî Efendi bir gün şeyhi ekremleri Hz.Hüsnü'nün huzurunda bir niyazda bulunarak “ Efendim! Acaba eski bir pabucunuz varsa lutf eder miydiniz?” deyince Hz.Hüsnü “ Ömer ne yapacaksın eski pabucumu evladım?” demişler, hazret de “ Efendim, bendenizin nefesinin şifaya vesile olacağını zannedip gelen hastaların sayısı arttı, bâri zât-ı âlinizin pabucunu hasta olan yerlerine mesh ederler de himmetiniz ile şifâ bulurlar” deyince, susması, kelâmından çok olan Hz.Hüsnü her zaman kendisine bir suâl tevcih edildiğinde yaptıkları gibi murakabeye geçmişler ve “ Oğlum! Rabbime sordum, bana dedi ki, Ömer senden eski pabucunu istedi sen Ömer'e tacını ver” ve Hz.Hüsnü o anda kendi res-i saadetlerindeki tâcı çıkartıp Ömer Fevzi Efendi'ye tekbirlemişler ve kendilerine Nakşibendî-Hâlidî hilâfetnâmesi takdîm etmişlerdir. Bu vâkıadan sonra Ömer Fevzi Efendi Kadıköy Fener yolundaki haneyi saadetlerine gelmişler ve o akşam ruhânî bir başka lutfâ mazhar

olmuşlardır. Bu tecelliden sonra Hz.Ömer Fevzi 20.yy'da Arûsî Selâmî'yyenin Ömeriyye kolunun sahibi olmuştur."⁹

Pîr-i Sâni'yi Arûsî Selâmî Seyyid Ömer Fevzi Mardin Efendi bu manevi vazifesi şeyhi Hüseyin Hüsnü efendi hazretleri ile ikisi arasında ve yine İstanbul'daki medfun birkaç velî arasında kalmıştır. 1930 senesinde Hüseyin Hüsnü hazretlerinin vefatı ile beraber Ömer Fevzi Efendi irşad faaliyetlerine başlamış ve hayatını bu hizmete vakfetmiştir.

Dünyevi kariyerinde emsalleri olanlar siyasete girmişler veya bir kısmı başka sahalarda görünmüşler ve Ömer Fevzi Efendi'ye de siyasete girmesini teklif etmişler ama O, bu teklifleri şiddetle reddetmişlerdir.

Hüseyin Hüsnü Efendi'den sonra dervişlerin çoğu Ömer Fevzi Efendi'ye inâbe ederek Nakşibendî'den süluklarına devam etmişler, yine bunun yanında Kâdirî, Mevlevî, Şabanî'den dahi beyat verip derviş ve halifeler yetiştirmişlerdir.

Arûsî tarikinden ilk ders verdikleri daha sonra halifeleri olacak olan kişi dayızâdeleri Bedirhanzâde Mustafa Aziz Çınar(1900-1979) hazretleridir.

Bütün toplantılar kendi mütevazı hanelerinde olur, gençlik devirlerinde İstanbul'daki hemen hemen her dergâhın zikir ayınlarına katılmalarına rağmen, daha sonra haneyi saadetlerinden mecburi olmadıkça dışarı çıkmamayı tercih buyurup, haftanın günlerini dervişlerinin seviyelerine göre sohbeti gelip dinleyecekleri taksimatta bulunup, tasavvuf harici şer-i ilimlerde kendisinden istifade etmek isteyenleri başka günlerde kabul etmişler ve hatta o derece sırlanmışlar ki sırf şer-i ilimlerde kendisinden ahz-ı feyz etmek için senelerce huzuruna gelenler çok sonraları çeşitli başka vesileler ile hazretin Şeyh olduklarını öğrenmişlerdir.

Ömer Fevzi Efendi'nin manevi cephesine onu tanıyan herkes hürmet göstermiş hatta herkes tam manası ile idrak edemese de bilhassa

⁹ Bu rivayet de yine Ömer Fevzi Efendinin Halifeleri Aziz Çınar Efendi tarafından bizzat dinlenmiş, talebeleri vasıtasıyla bize nakledilmiştir.

Önemli Simalar

Üsküdar Rıfâî Âsitânesi son postnişini Şeyh Hüsni Sarier Ceyhun (k.s.a.) hazretleri ki aynı zamanda Kâdirî Pîr-i Sâni'lerinden Ahmed Süreyya Emin (k.s.a.) hazretlerinin halifeleridir, Ömer Fevzî Efendi'nin hayranlarından olup kendilerinden Arûsî-Selâmî-Ömerî hilâfeti dahi almıştır.

Yine Üsküdar'lı velilerinden ve Şabânî Nasûhî şeyhi olan Nafiz Uncu Efendi hazretleri Ömer Fevzî Efendi'nin sohbetlerinin müdavimi olup kendilerinden hilafet almışlardır.

Ömer Fevzi Efendi'nin tasavvufi bu cephesinin yanında büyük bir Dinler Âlimi olmak vasfı da vardır.

Ahlakları, Faziletleri ve Telkinleri

Her eseri birbirinin mütemmimi olan Ömer Fevzi Efendi'nin, eserlerinden belli bölümleri alarak ve müellifin murâdının haricinde yorumlayarak hakaretamiz yazıları gazetelerde tefrika halinde neşr eden kimselere dahi hayırları için gıyaben duada bulunmuşlardır.

Ehl-i Kitap Ailesi'nin Kur-an'ın emri ile sulh ve meşveret yoluna girmelerini ve bunun bilhassa bu asırda cemiyet-i insaniyyenin huzuru için şart olduğunu söyleyip yazdıklarında ve bu görüşlerini ayât-ı Kur'aniyye ve diğer Mukaddes Kitap'ların tahrif olunmamış ayetleri ve Hâdis-i Nebvî ile tevsik ettiklerinde kendilerine muarız olan ve hatta gazetede köşesinde hakaret eden şahsı bile mübarek bir soydan geliyor olmasının hatırına affetmişler, gıyabında hayır duada bulunmuşlar ve o şahıs daha sonra şahitlerin huzurunda gelip hazretten ağlayarak özür dilemiştir.

Ömer Fevzi Efendi'nin en büyük kerâmeti ahlâk-ı Muhammediyye'ye olan ittibasındaki istikameti ve ilmindeki vehbî derinliğidir.

Her haliyle kendisini tanıyanlar üzerinde hürmet ve muhabbet hissi uyandıran bu zât-ı alâ cediti pâki olan Ehlibeyt-i Resulullah (s.a.v.) düşmanları ile de ilmen mücadele etmişlerdir.

Karakterleri itibarı ile cemâlleri celâllerine galip, mütevacî, disiplinli, heybet-i velâyetleri ve sîmalarındaki nurâniyyet sebebi ile ilk gören kimsede dahi emniyet ve huzur hissi uyandıran, sâde ve sessiz bir yaşantıdan hoşlanan, genç yaşlı huzuruna gelen herkese karşı mültefit ve yaşı ne olursa olsun, herkesin isminin sonuna bey, hanım diye ekleyerek hitap eden, mahviyet halini muhafazada ve kendisini sırlamakta azâmî ihtimam göstermek ile beraber zaman zaman hazırînu hayret ve hâli mestî içinde bırakacak manevî tecelliler ve kerâmetler ile dervişlerinde zâtına karşı en küçük bir gillü gış bırakmayan bir merd-i meydân-ı aşk imişler. Sustukları zaman sukûnundan ayrı bir haz alınır, konuştukları zaman hiç susmaması istenir bir sultan imişler.

Osmanlı zamanında askerî vazifelerde bulunmuş olmalarına rağmen, Osmanlı'nın doğrularının teslim edilip yanlışlarının da bitaraf tahlil edilmesini isterlermiş.

İslâm dininin Hulefâyı Râşidûn efendilerimiz devrinde numûnesi olduğu gibi Cumhuriyet ve Demokrasi rejimini en doğru bir idâre tarzı olarak vaaz ettiğini gerek yazılarında gerek sohbetlerinde yeri geldikçe söylerler, devletin hayrına dua etmeyi dervişlerine vazife olarak ve dinin gereği olarak öğütlerlerdi.

Dervişlerinin ve halifelerinin siyasete katiyyen karışmamalarını din ve dünya işinin birbirine karıştırılmamasını tâlim ederlermiş.¹⁰

1951'de yaşanan bir hadise ve Gayr-ı Müslimler için Mevlid okunur mu? Tartışması

8 Aralık 1951 tarihinde, ağır bir hastalığa yakalanan, dönemin Arjantin Cumhurbaşkanı Juan Peron'nun karısı Eva Peron'un sağlığına kavuşması ve şifa bulması için İstanbul Şişli Camii'nde mevlit okutuldu. Mevlit 13 yıl Arjantin'de yaşayan bir Türk tarafından düzenlendi. Mevlide Beyoğlu müftüsü, Arjantin'in İstanbul Başkonsolosu ve cemaatin yanı sıra 25 kadar Arjantinli de katıldı. Bir gayr-i Müslim için mevlit okutulup

¹⁰ Nakiller talebelerinin ve ihvanının bizzat müşahedesi ile yazılmıştır.

Önemli Simalar

okutulamayacağı o dönemde tartışma konusu oldu. Ömer Fevzi Mardin de Peron için mevlit okutulabileceği görüşünü savundu. Resmi bir görevi olmamasına karşılık Sağlık ve Çalışma Bakanı gibi davranan Eva Peron, Arjantin sosyetesinin yardım derneğine devletin bütçesinden ayrılan ödeneği kendi adına kurulan vakfa aktararak sayısız hastane, okul, bakımevi yaptırırken Arjantin'in en büyük camiini de inşa ettirmişti.¹¹ 9 Aralık 1951'de Eva Peron'un ameliyatını duyuran gazeteler, ertesi gün (10 Aralık 1951) de Şişli Camiinde okunan Mevlid'in haberini yayınladılar. Bu olayın hemen akabinde "Yabancılar için Mevlit okunur mu?" tartışması başladı. 13 Aralık 1951'de Vakit Gazetesinde tefrika edilmeye başlanan yazılarda Ömer Fevzi Mardin, Gayr-i Müslimler için mevlit okunabileceğini, dua edilebileceğini, bütün bunlara mazhar olabilmek için Muhammed ümmeti olmak gerekmediğini, bütün ehl-i kitap için bu hususun geçerli olduğunu, ayet, hadis ve yorumlarla açıklamıştır. Burada tefrika edilen yazılar daha sonra "Müslüman Olmayanların Din Durumları" (Nur basımevi, 1952) adıyla kitaplaşmıştır. Yine Vakit gazetesinde başlayan bu tartışma akabinde mezhep tartışmasına, cenaze namazı tartışmasına ve miraç hadisesi tartışmasına kadar uzanmıştır. Bu kez Ömer Fevzi Mardin'in yazdıklarına Ali Kemal Aksüt, Osman Nuri Ergin, Hakkı Tarık Us gibi önemli kalemlerden karşı yazılar ve cevaplar yazılmıştır.¹²

Tasavvuf Ekolündeki Silsileleri

Ömer Fevzî Efendi Câmîüt'tarik denilebilecek bir vasfa sahip olmak ile Kâdirî, Mevlevî, Nakşibendî, Şabânî tariklerinden halifeler yetiştirmişler, fakat bu hilâfetlerden zaman içinde silsile devam etmemiş, yalnız sağlıklarında Arûsî ihvânının terbiyesini kendilerine teslim ettikleri

¹¹ Abdullah Muradoğlu, 'Roosevelt gizlice Müslüman olmuş!' 18.8.2003, Yeni Şafak Gazetesi

¹² 9 Aralık 1951 Pazar, günü Eva Peron'un ameliyatı ve akabinde Mevlid okunmasıyla başlayan tartışmalar 17 Mart 1952 tarihine kadar farklı mecralarda ve aralıklarla devam etmiştir. Yazıların tamamı için bkz. Vakit Gazetesi (günlük gazete), Sahibi Asım Us, Aralık 1951 ve Mart 1952 arası nüshalar.

Makalelerle Mardin

Arûsiyye'den ilk dervişleri ve ilk halifeleri Mustafa Aziz Çınar Efendi, kendilerinden sonra Arûsî Selâmî Ömeriyye'yi yürütmüş ve diğer tariklerden seyr-u sülûklarında yarım kalan ihvânında derslerini kendi tariklerinde ikmâl ettirmişlerdir.

Es Seyyid es Şeyh Ömer Fevzi Mardin Hazretlerinin Mevlânâ Hâlid-i Bağdâdî Hazretlerine kadar olan Nakşibendî Silsilesi:

Hz.Mevlânâ Hâlid-i Bağdâdî
Hz.Şeyh Mehmed Kudsî Karamânî
Hz.Şeyh Hâce Feyzullah Vidinî
Hz.Şeyh Seyyid Mehmed Nûrî Edirnevî
Hz.Şeyh Hasan Visâlî
Hz.Şeyh Hüseyin Hüsnü Ankaravî
Hz.Şeyh Seyyid Ömer Fevzi Mardin.

Es Seyyid es Şeyh Ömer Fevzi Mardin Hazretlerinin Hz.Pîr Hasan-ı Şâzelî efendimize kadar olan Şâzelî silsilerinden biri:

Hz.Pîr Seyyid Hasan-ı Şâzelî
Hz.Şeyh Ebû Râvî Abdullah
Hz.Şeyh Ebu Terlis Ahmed
Hz.Şeyh Fethullah ibni Re's el Kırvânî
Hz.Şeyh Abdülvâhid Dukkâlî
Hz.Pîr Seyyid Abdüsselâm el Esmer el Feytûrî el Arûsî

Önemli Simalar

Hz.Pîr-i Sâni Seyyid Ömer Fevzi Mardin el Arûsi es Selâmî.

Cenâbı Pîr'in bir başka Şâzelî silsilesi ile bir Çeştî silsileleri daha vardır.

HAKKINDA YAZILANLAR (SUÇLAMALAR, İTHAMLAR VE ETKİLENENLER, BAĞLANANLAR)

Ömer Fevzi Efendi, yazdığı eserlerle ve görüşleri ile irşad vazifesini yürütürken, düşünceleri değişik kesimlerce tartışılmış, zaman zaman bunun dozu kaçarak kendisini farklı merkezlere hizmetle suçlamışlar. Döneminin siyasi otoritesi tarafından, 28.3.1944 tarihinde “İslam Muhtırası” adlı broşüründe dini propaganda yaptığı gerekçesi ile toplatılması isteği ile dava açılmış¹³, yine kendisinin “Din Dersleri” adlı kitabında misyonerlik propagandası yaptığı ve yeni bir din aşılamağa çalıştığı için mezkur kitabının toplatılması isteği ile 12.9.1946 tarihinde dava açıldığını görüyoruz.¹⁴ Yine farklı tasavvuf ekollerinde de Ömer Fevzi Mardin ismi Hristiyanlara ve Musevilere olan bakış açısından dolayı “Bible House” (Kitab-ı Mukaddes) adına çalıştığı şeklinde yorumlara yol açmıştır. Bunlardan en önemli kayıtlar 13 Ocak 1948’de mütefekkir, romancı Samiha Ayverdi Hanım’ı ziyaretinde Şükrü İmre Bey’in söyledikleridir. Orada şunları söyler: “ (...) Size geçen defa Ömer Fevzi isminde birisinden bahsetmiştim. Geçen gün “Bible House’dan bir memur eski Erzurum meb’usu Salih Bey’e gelerek: Siz şimdi meb’us değilsiniz ayağınız da sakat oldu; yardıma ihtiyacınız var, bizimle beraber çalışın. Ömer Fevzi Bey de bizimle beraberdir.” demiş¹⁵ Yine Samiha Ayverdi ile 30 Ocak 1948 tarihindeki görüşmesinde yine Şükrü İmre, Ömer Fevzi Efendi’nin ehl-i kitaba olan yakınlığı ve hassasiyetini mevzu etmiş, alaycı ifade ile “güya müşid ve din müdafii” olduğunu ama bunun

¹³ Başbakanlık Cumhuriyet Arşivleri, Tarih. 28/3/1944, Dosya no. 8675, Fon Kodu. 30..10.0.0, Yer no. 86.570..7

¹⁴ Başbakanlık Cumhuriyet Arşivleri, Tarih: 12/9/1946 Dosya no. 86105 , Fon Kodu 30..10.0.0 Yer no. 87.574..1.

¹⁵ Samiha Ayverdi, Mülakatlar, s.221, Kubbealtı Neşr. İst. 2005

aksini yaşadığını iddia ederek şunları söylemiştir: “(...) Ömer Fevzi isminde Kadıköy’ünde birisi var. (...) Ben de birkaç kitabı var. Felsefesi şu: Dinler hep birdir. Müslüman ise ziyarı yok, Hristiyan isek de yine Hristiyan kal, yine ziyarı yok... diyor. Halbuki, hakikatte Mecusilik, Yahudilik, Hristiyanlık diye dinler başka başka değildir. Fakat bunların hepsi Hz. Muhammed’de kemal bulmuş olan dinin ilk ve orta halleridir.”¹⁶ Bir diğer görüşme 24 Mart 1948 tarihinde Burhan Toprak, Ekrem Hakkı Ayverdi ve Safiye Erol’la beraber yine Samiha Ayverdi huzurunda oluyor. Burhan Toprak Ömer Fevzi Bey’den bahis açınca mevzu yine “Bible House” adlı teşkilata geliyor. Burhan Toprak, Ömer Fevzi Bey’in böyle bir teşkilatla bağı olmadığını düşünüyor. Bu zat’ın asla para tama’ında olmadığını ifade ederek, yine katılmadığı görüşleri olduğunu da dile getiriyor. “Mesela, O, her dine Haktır, binaenaleyh Mecusi, Musevi, İsevi, Müslüman birdir; bu ayrılığı kaldırmak için kitapların en faydalı kısımlarını alıp yeni bir terkip yapmak doğru olur” diyor” şeklinde katılmadığı düşüncelerini ifade etmiş. Bu esnada Ekrem Hakkı Ayverdi söze girerek ağır bir ithamla Ömer Fevzi Efendi gibilerinin “maksadının dine çok kurnazca darbe vurmak olduğunu söylüyor.¹⁷ 3 Temmuz 1948 tarihli Fahrünnisa Yetmen ile yapılan bir görüşmede ise, Fahrünnisa Hanım, bir dostu vasıtası ile ziyaretine gittiği Ömer Fevzi Efendi’yi şu şekilde anlatıyor: “(...) Yukarıdan aşağı beyaz gecelik entarisi giymiş dilinden hadis ve ayet düşmeyen mütemadiyen okuyan ve adeta cezbe halinde görünen bir insandı. İlk intibam gayet müsbet oldu. Bana İslamiyet’in büyüklüğünden bahsetti ve Ankara’da bulamadığım kitaplarını da verdi. Söz sırasında, alnında lekeye benzer bir yer göstererek “bu nedir bilir misin? Allah’ıma secde ve şükürden hasıl olan işarettir. “ dedi. Kitapları tetkik edip okuyan Fahrünnisa Hanım, kanaatinin değiştiğini ve kitaplarda dinlerin mukayese edilerek misyonerlik propagandası yapıldığı kanaati uyandığını söylüyor.

¹⁶ a.g.e. s.224

¹⁷ a.g.e. s.232-233

Önemli Simalar

Arkasından Samiha Ayverdi de aynı minvalde söylediği sözlerle endişesini dile getiriyor.¹⁸

Bu ithamların dışında daha sert ve işin siyasi arka planı olduğuna vurgu yapan kimi kalemlerde Ömer Fevzi Efendi'ye ağır ithamlar yöneltmişler.¹⁹

Bir cephede bunlar yazılıp çizilirken diğer tarafta pek çok önemli isim de O'nun İslâmi-tasavvufî derinliğinden etkilenmişler ve bağlılıklarını izhar etmişleridir. Bunlar özellikle zikredilmesi gereken bir isim hanım romancı-yazarlarımızdan Cahit Uçuk(1909-2004)'tur. Cahit Uçuk bir gazeteye verdiği mülakatta²⁰ 'Mürşid' arama sürecini ve Ömer Fevzi Efendi ile olan tanışmasını şöyle anlatır: "(...) dönemin önde gelen kadın yazarlarından olan Samiha Ayverdi, Safiye Erol ve Nezihe Araz ekibi, kendi şeyhleriyle yani Kenan Rifai ile tanıştırmak ister Cahit Uçuk'u. Kabul eder: "Gittim. Adamın gözlerine baktım, vel-fecr okuyor. Dört tane de karısı var. Her biri bir tarafını oğuyor. Bizim kızların şeyhi bu. Karşısında oturup hayran hayran bu manzarayı izliyorlar. Beni de bu Rifai tarikatına sokmak istiyorlar. Ben kabul etmedim tabii ve mürşit aramaya devam ettim. İstiklal Marşı'nın bestekârı Zeki Üngör'ün genç bir hanımı vardı. Onunla ahab olmuştuk. Bir gün onu yolda gördüm. Zeki Bey'in şir-pençe çıkardığını ve ameliyata gireceğini söyledi. Arkasından da, 'Ama' dedi, 'ben şeyhime danışmadan bu ameliyatı yaptırmam.' 'Senin şeyhin mi var' diye sordum. 'Var' dedi. Kim olduğunu sorunca da, Ömer Fevzi Mardin dedi. Her neyse, Fevzi Baba ameliyata izin vermiyor. Bir patates alıp okuyor ve Zeki Bey'den yastığının altına koymasını istiyor. 'Patates buruştukça bu yara da buruşacak' diyor. Nitekim öyle de oluyor. Aydınlık adamdı yani." Nitekim Cahit Uçuk Ömer Fevzi Mardin'in müridi olur ve aralarında profesörler, avukatlar, hakimler bulunduğu sohbet meclislerinde haftada iki bir araya gelinir. Yine Cahit Uçuk bir eserinde Ömer Fevzi Efendi'yi şöyle nakleder: "Şimdi masamın

¹⁸ a.g.e. s.330-331

¹⁹ Kadir Mısıroğlu, Gurbet İçinde Gurbet, s.176, 186, Sebil yay. 2004

²⁰ Sefa Kaplan, "Koca soyadı alan Halide Edip'e inat Cahit Uçuk oldu" 18.01.2003, Hürriyet Gazetesi,

üzerinde bana yıllardan beri en ümitsiz günlerimde güç veren sıcacık ve alçakgönüllü gülümseyişiyle bakan, adının üstüne sadece 'Allah kulu' diye imzasını atan sevgili, aziz büyüğüm Ömer Fevzi Mardin'in resmi var. 'Bu kalem senin elinde mi? Sen yazmaya devam et çocuğum' sözleri kulaklarımda çınlamakta."²¹

Bütün bu kanaatlerin ve yazılıp çizilen beyanların dışında Ömer Fevzi Efendi'nin Kadıköy Kalamış'taki evi dönemin fikir ve bilim adamlarının katıldığı sohbet halkasına sahiplik etti. Kadıköy Toplantıları'nın müdavimleri arasında Küçük Hüseyin Efendi'nin talebelerinden Prof. Hasan Reşat Sığındım ile Prof. Süheyl Ünver'in yanısıra Mehmet Ali Ayni, İbnü'l Emin Mahmud Kemal Bey Prof. İsmail Hakkı İzmirli ve Cami Baykut da yer alıyordu.²²

Vefatları

1 Mart 1953 tarihinde İstanbul'da Hakka göçmüşler ve Karacaahmed Kabristanı'ndaki Mardin Ailesi'ne mahsus yere defnedilmişlerdir, fakat sağlıklarında halifeleri Mustafa Aziz hazretlerine eğer bu kabrin kenarından yol geçecek olursa dayısı Bedirhanzâde Murat Remzi Beyefendi merhumun bulunduğu aile kabristanına defnedilmesini vasiyet buyurmuşlardır, vâkıa 1958 senesinde kabr-i şerifleri kenarından yol geçince vasiyetleri üzerine halifeleri Mustafa Aziz Çınar hazretleri nezaretinde ve kalabalık bir cemaatin iştiraki ile kabirleri açılmış ve bizzat şimdiki ziyaretgâh olan yere defnedilmiştir.

²¹ Cahit Uçuk, Erkekler Dünyası'nda Bir Kadın Yazar, Yapı Kredi Yay. 2003; ayrıca bkz. Abdullah Muradoğlu, "Ünlü Kadın Yazar Cahit Uçuk Üstadı Mardini Unutmadı", 16.08.2003, Yeni Şafak Gazetesi,

²² Yine Ömer Fevzi Efendi hakkında yazılar için bkz. Avni Özgürel, "Okur yazarların Şeyhi", 02/09/2001Radikal Gazetesi; Sevgi Gönül, "Meğer bizim Ender Mermerci de Küçük Hüseyin Efendi'nin müridiymiş", 1 Eylül 2001, Hürriyet Gazetesi; Turhan Bozkurt, "Azınlıkların Schindler'i" Aksiyon Dergisi, sayı:354, 15-21 Eylül 2001

Önemli Simalar

Ömer Fevzi Mardin hazretlerinin iki oğulları ve bir kızları olmuştur. Soyu hala devam etmektedir.

Eserleri

Ömer Fevzi Mardin ömrünü vakfettiği tasavvuf, ilim, irfan mektebine çok sayıda eser bırakarak veda etmiştir. İlk eseri “Dini Hasbihal” Osmanlıca olarak neşredilmiş, daha sonra yayınlanan eserleri önceleri “İlahiyat Külliyyatı” arasından çıkmış, daha sonra ise 8 Haziran 1950 tarihinde İstanbul Valiliğince kuruluşuna müsaade edilen “İlahiyat Kültür Telifleri Basım ve Yayım Kurumu” adına yayınlanmıştır. Yayınlanmış eserleri şunlardır:

Dînî Hasbihal (Osmanlıca), 115 sayfa, Evkâf-ı İslâmiyye Matbaası 1339-1342

(Bu kitap daha sonra Mim Kemal Öke tarafından tekrar yayınlanmıştır, 101 s. İrfan Yayınevi, İstanbul [t.y.]

- 1.Başlangıçdaki Fikir, , 68 s. Hilmi Kitabevi 1940
- 2.Allah Mefhumu, Hilmi Kitabevi, 136 s. 1940
- 3.Din ve Safhaları, 45 s. 1940
- 4.Din ve Esasları, 94 s. 1940
- 5.Din ve Telakkileri, Hilmi Kitabevi, 138 s. 1940
- 6.Din ve Hikmetleri, 160 s. Çeltut matbaası, 1940
- 7.Din ve İlmihal Esasları, Bozkurt Matbaası, 119 s. 1940
- 8.Müslümanlık Esasları, Sinan Matbaası, 39 s. 1943
- 9.Hristiyanlarda İntibah Hareketleri, 128 s., 1943
- 10.Musevilere Çıkar Yol, 64 s. 1944
- 11.(Beşerî) İstırap, 152 s. 1944
- 12.(Beşerî) Ümit, 219 s. 1945

Makalelerle Mardin

- 13.(Beşerî) Kurtuluş, 284 s. 1945
- 14.Dinde Askerlik Kültürü, 124 s. 1945
- 15.Din Dersleri, 187 s. 1946
- 16.Hakikat İlmi-İrfan(Hz.Pir Seyyid Abdüsselam el Esmer'in mektuplarını da tercüme edip bu kitabın içine eklemiştir), 300 s. 1946
- 17.Hayat ve Hakikat, 284 s. 1946
- 18.Vâridât-ı Süleyman Şerhi 2 cilt, 206 s. 1951
- 19.Kur'ân-Kerîm'in Mevzûlara Göre Tasnifli Şerhli Türkçe Meâli, 824 s. 1950; 2. baskı 535 s.1976
- 20.Hadîs-i Şerifler (Mevzûlara Göre Tasnifli Şerhli Türkçesi), 686 s. 1951; 2. baskı 488 s. 1978
- 21.İslâm'ın Şartlarının Şartları (Aydın Gençlere İlmihal Kültürü), 160 s. 1951
- 22.Müslüman Olmayanların Din Durumları, 182 s. Nur basımevi, 1952
- 23.Allah'ın Hilkatte Muradı
- 24.Kitab Ehli Ailesi
- 25.Allah'ı Tanıtan İsimler Sıfatlar (Esmâ-i Hüсна)
26. Şüpheler Üzerine, Haz. Safvet Senih, TÖV, 85 s. 1985

Kısa risaleler

- Münâcât-Çocuk Dilinden Duâ /Ed'iye-Evrad, (16 kitaptan müteşekkil), Hilmi Kitabevi, 1940
- Münâcât-Çocuk Dilinden Duâ (İzahlı)
- Münâcât-Çocuk Duâları ve İlâhileri (Manzum)
- İslâm Muntırası

Önemli Simalar

Âsumân'ın Münâcâtı

Köylü Kardeşe 1, 62 s. 1950

Köylü Kardeşe 2

Türk ve Demokrasi, 11 s. 1950

Köylü Kardeşe Din Bilgisi (İslâm'ın Beş Şartı), 90 s. Acun Basımevi, 1950

Muhâcirlere İlâhî Borcumuz, 14 s. 1950

Kore Savunmasına Katılmamızda Dînî Ve Siyâsî Zarûret

Dinde Güzel San'at Telâkkîsi

Peygamber Efendimizin Hayırseverlerden İstedikleri

Hazreti Muhammed Efendimizin Nebî Olarak Geleceği Hakkında Evvelki Mukaddes Kitaplardaki Tebşirâtı, Acun Basımevi, 1951 (Varidat-ı Şerif'in 35-37 formlarından ibaret bir risaledir)

Ölüm Ve Ahiret

Kan Gütme Dâ'vâsı: Vahşiliğin Son Derecesi, 20 s. 1953

Kaynakça

Abdullah Muradoğlu, Türkes'in Gizli Dünyası (5 bölümlük yazı dizisi) 14-18.08.2003, Yeni Şafak Gazetesi

Avni Özgürel, "Okuryazarların Şeyhi", 02/09/2001Radikal Gazetesi

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivleri, Tarih. 28/3/1944, Dosya no. 8675, Fon Kodu. 30..10.0.0, Yer no. 86.570..7

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivleri, Tarih: 12/9/1946 Dosya no. 86105 , Fon Kodu 30..10.0.0 Yer no. 87.574..1.

Makalelerle Mardin

Cahit Uçuk, Erkekler Dünyası'nda Bir Kadın Yazar, Yapı Kredi Yay. 2003

Kadir Mısıroğlu, Gurbet İçinde Gurbet, s.176, 186, Sebil yay. 2004

Mustafa Kara, Metinlerle Günümüz Tasavvuf Hareketleri, “Ömer Fevzi Mardin: Bir Asker” s. 266-268, Dergâh yay. 2002

Samiha Ayverdi, Mülakatlar, s.221, Kubbealtı Neşr. İst. 2005

Sefa Kaplan, “Koca soyadı alan Halide Edip'e inat Cahit Uçuk oldu” 18.01.2003, Hürriyet Gazetesi,

Sevgi Gönül, “Meğer bizim Ender Mermerci de Küçük Hüseyin Efendi'nin müridiymiş”, 1 Eylül 2001, Hürriyet Gazetesi

Şeyh Mihriddin Arusi, Hazret-i Seyyid Abdüsselam el Esmer, “İki Gavsül En'am” dan Cenab-ı Pir'e ait olan bölüm, İst. 1971

Turhan Bozkurt, “Azınlıkların Schindler'i” Aksiyon Dergisi, sayı:354, 15-21 Eylül 2001

Yusuf Turan Günaydın “Yusuf Sıdkı Mardini Biyografisi” yayınlanmamış çalışma, 2006

Vakit Gazetesi (günlük gazete), Sahibi Asım Us, Aralık 1951 ve Mart 1952 arası nüshalar.